

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЖИТОМИРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРОЕКОЛОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ

Факультет ветеринарної медицини
Кафедра мікробіології, фармакології та епізоотології

Кваліфікаційна робота
на правах рукопису

ВОВК ЮЛІЯ ОЛЕКСАНДРІВНА

УДК 578.834:616.24-002.6

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

**Удосконалення діагностики, лікування та профілактики інфекційного
перитоніту котів**

Спеціальність 211 «Ветеринарна медицина»

Подається на здобуття освітнього ступеня «Магістр»

кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень.
Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на
відповідне джерело

_____ Ю. О. Вовк

Керівник роботи
Радзиховський М. Л.
к. вет. н., доцент

Житомир – 2020

АНОТАЦІЯ

Вовк Ю. О. Удосконалення діагностики, лікування та профілактики інфекційного перитоніту котів. – Кваліфікаційна робота на правах рукопису.

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра за спеціальністю 211 – ветеринарна медицина. – Житомирський національний агроекологічний університет, Житомир, 2020.

Дипломна робота присвячена дослідженню поширення інфекційного перитоніту в заразній патології котів, особливостей епізоотичного процесу та клінічних проявів за інфекційного перитоніту котів у місті Бердичів. Проведено аналіз результативності лабораторної діагностики інфекційного перитоніту котів. Досліджено зміни морфологічних показників крові у хворих тварин. Удосконалено схему діагностики лікування та профілактики інфекційного перитоніту у котів.

Провівши статистичний аналіз встановлено, що до клініки найчастіше звертаються з проблематикою інфекційного генезу, дещо менше і практично однакову кількість реєстрували звернень з профілактичними зверненнями і хворобами незаразної етіології.

Наведено результати досліджень з вивчення рівня поширення інфекційного перитоніту котів та особливостей його прояву в умовах міста Бердичів за період 2017–2019 рр. Всього було клінічно обстежено 325 котів, з яких у 149 тварин був лабораторно підтверджений діагноз – інфекційний перитоніт.

Встановлено особливості нозологічного профілю інфекційних хвороб котів в зоні обслуговування ветеринарної клініки «Айболит» м. Бердичів встановлено, що найбільша частка припадала на наступні: коронавірусну інфекцію дещо менше реєстрували дерматомікози, а ринотрахеїт та каліцивіроз.

Ключові слова: коронавірус, інфекційний перитоніт, коти, порода, сезонність, чутливість, епізоотична ситуація, кров, тест-система ІХА.

SUMMARY

Vovk Yu. O. Udoskonalennya diagnosis, prevention and prevention of infectious peritonitis. - Qualified robot as a manuscript.

Qualification of the robot on the health level of the master for specialty 211 - veterinary medicine. - Zhytomyr National Agroecological University, Zhytomyr, 2020.

The diploma of the robot is awarded to the extent of the widespread infectious peritonitis in infectious pathologies, the peculiarities of the epizootic process and the clinical manifestations for the infectious peritoneum in the city of Berdychiv. The analysis of the effectiveness of laboratory diagnostics of the infectious peritonitis cat was carried out. Submittedly zmiini morphological indicators of blood in the creatures of creatures. The scheme of diagnosis of prevention and prevention of infection peritonitis in cats has been refined.

Having performed a statistical analysis, it has been established that, before the clinic, it's possible to get involved in the problems of the infectious economy, fewer and more practical, however, the number of animals has been restored by prevented animals and other diseases.

The results of the revival of the wider range of inferior peritonitis and features of yogo will be shown in the minds of the city of Berdychiv for the period of 2017–2019 pp. In total, 325 cats were clinically clothed, of which 149 creatures had laboratory tests and diagnosis - informational peritonitis. The special features of the nosological profile of infectious twigs of cats were restored in the service area of the veterinary clinic “Aibolit” metro Berdichiv installed, most of the time fell on the offensive:

Key words: coronavirus, infectious peritonitis, cats, breed, seasonality, sensitivity, environmentally friendly situation, blood, solid-phase ELISA system.

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ	5
ВСТУП	6
ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ	
1.1. Епізоотологічні дані	9
1.2. Діагностика	10
1.3. Лікування	12
1.4. Профілактика	13
РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕНЬ	
2.1. Характеристика бази дослідження	15
2.2. Епізоотична ситуація щодо хвороб котів у зоні обслуговування клініки ветеринарної медицини «Айболит» м. Бердичів	17
2.3. Аналіз та удосконалення діагностики вірусного перитоніту	21
2.4. Особливості клінічних ознаки за інфекційного перитоніту котів	24
2.5. Лікування інфекційного перитоніту у кішок в зоні діяльності клініки ветеринарної медицини «Айболит»	26
2.6. Удосконалення профілактики вірусного перитоніту	31
АНАЛІЗ ТА УЗАГАЛЬНЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ВЛАСНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ	33
ВИСНОВКИ	36
ПРАКТИЧНІ ПРОПОЗИЦІЇ	36
СПИСОК ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ	37
ДОДАТКИ	42

ВСТУП

Актуальність теми. Догляд за кішкою не вимагає від власників багато часу, сил і матеріальних витрат, вона не займає місця у малогабаритних квартирах городян, тому цим невибагливим тваринам віддається все більше переваги у разі вибору домашнього улюбленця. У зв'язку з масштабним розвитком фелінології в Україні, розведення кішок все більше стає предметом бізнесу, ціни на деяких елітних породних кошенят сягають декількох тисяч доларів. Зростає кількість розплідників кішок, виводяться нові породи, організовується безліч всіляких масових заходів за участю цих тварин: виставки, шоу, циркові вистави тощо. Набуває дедалі більшого розвитку експорт і імпорт цих тварин. У зв'язку з цим, актуальною проблемою для заводчиків, власників, а так само ветеринарних фахівців, є інфекційні хвороби кішок [3, 29].

Інфекційні хвороби домашніх тварин у міських умовах надзвичайно поширені, нерідко вони призводять до їх загибелі.

Захворювання домашніх кішок можуть викликати такі відомі віруси як каліцивіруси, парвовіруси, коронавіруси та віруси герпесу [25, 28].

Особливу нішу серед всіх інфекційних хвороб сімейства *Felidae* займають, так звані, «повільні» інфекції - вірусний імунodefіцит, лейкоз, інфекційний перитоніт кішок. На даний момент з цієї групи інфекційний перитоніт залишається найбільш загадковою і маловивченою хворобою і його механізми патогенезу, епізоотологічні особливості, методи діагностики викликають багато питань і суперечок, а ефективні способи лікування і профілактики не розроблені [26,43].

Серед вірусних інфекцій представників сімейства *Feline* інфекційний перитоніт займає особливе місце. Хворобу викликає коронавірус який відноситься до категорії «повільних» і має ступінь летальності, близьку до 100 %. Зареєстрована у всіх країнах світу. Існує безліч суперечок щодо механізму передачі вірусу від однієї тварини до іншої, а також патогенезу та причин спорадичного виникнення цієї хвороби. Гуморальний імунітет за

інфекційного перитоніту не є захисним, і навіть навпаки-посилює важкість клінічного перебігу.

Нещодавно у нашій країні не існувало лабораторних методів діагностики інфекційного перитоніту котів і діагноз ставили на підставі характерних клінічних та патолого-анатомічних ознак. Виявлення вірусоносійство і латентного перебігу інфекції у зв'язку з цим було неможливо.

Найбільшу загрозу інфекційний перитоніт представляє для розплідників зі скупченим утриманням тварин, поширеність інфекції підвищується з року у рік [17, 25].

Мета і завдання роботи є вивчення епізоотологічних особливостей, інфекційного перитоніту на базі клініки ветеринарної медицини «Айболит» м. Бердичів. Характеристика клінічних ознак за різних формах прояву хвороби. Аналіз існуючих схем лікування, розробка нових методів терапії інфекційного перитоніту. Вивчення існуючих методів діагностики даної патології у котів.

Об'єкт дослідження: коти хворі на інфекційний перитоніт.

Предмет дослідження: біологічний матеріал, отриманий від котів хворих на інфекційний перитоніт.

Методи дослідження: епізоотологічні, клінічні, серологічні, статистичні.

Перелік публікацій автора за темою дослідження. За матеріалами дипломної роботи опубліковано 3 наукових праці (тези наукових доповідей), з яких 1 одноосібна.

1. Вовк Ю. О. Удосконалення діагностики інфекційного перитоніту у котів. *Наукові здобутки студентської молоді у ветеринарії* : матер. наук.-практ. конф. магістрів та бакалаврів., 30 січ. 2020. Житомир. 2020. №11. С. 156–158.

2. Музика М. О., **Вовк Ю. О.**, Заховайко В. В. Специфічна профілактика у дрібних тварин. *Наукові здобутки студентської молоді у ветеринарії* : матер. наук.-практ. конф. магістрів та бакалаврів., 30 січ. 2020. Житомир. 2020. №11. С. 187–189.

3. Радзиховський М. Л., **Вовк Ю. О.**, Музика М. О. Епізоотологічні особливості коронавірусної і каліцивірусної інфекції у котів. *Сучасні підходи забезпечення здоров'я тварин та якості кормів і харчових продуктів* : матер. шостої наук.-практ. конф. лис.-січ. 2019 – 2020. Житомир. 2020. С. 168–171.

Практичне значення отриманих результатів. Результати досліджень доповнюють сучасні знання про інфекційний перитоніт як інфекційне захворювання котів і можуть бути використані практикуючими лікарями ветеринарної медицини.

Структура та обсяг роботи. Дипломна робота викладена на 41 сторінках комп'ютерного тексту. Містить анотації, вступ, огляд літератури, результати власних досліджень та їх аналіз і узагальнення, висновки, практичні пропозиції, список використаної літератури. Матеріали дипломної роботи проілюстровані 8 рисунками і 5 таблицями. Список використаних літературних джерел містить 51 посилань у тому числі 9 латиницею.

ВИСНОВКИ

1. Клініка ветеринарної медицини «Айболит» надає повний перелік ветеринарних послуг, так до клініки частіше звертаються власники котів з інфекційними хворобами близько 30 %, а найменше з паразитарними майже 21 %.

2. Найбільш часто в зоні обслуговування клініки за останні роки зустрічаються такі захворювання, як коронавірус котів 46,1 %, дерматомікози 33,3%, значно рідше каліцивіроз 11,2 %) і ринотрахеїт 9,4 %.

3. У 2019 році було виявлено 57 кішок 7 порід, хворих на інфекційний перитоніт, найчастіше хворобу реєстрували у тварин віком до 1 року 45,6 %.

4. Інфекційний перитоніт кішок може клінічно проявлятися як сухий або вологий, а також латентно. Волога форма хвороби проявляється, найчастіше – розвитком асцити, суха - ознаками загального нездужання. За обох формі спостерігали жовтушність слизових оболонок і шкіри, симптоми ураження нервової системи і очей.

5. Для діагностики ІПК необхідно застосовувати клініко-гематологічні та біохімічні дослідження крові і асцитної рідини, а також тест Rivalta, та ІХА.

ПРАКТИЧНІ ПРОПОЗИЦІЇ

1. У комплекс діагностичних заходів при інфекційному перитоніті котів необхідно обов'язково включати комплексний підхід, а саме ІХА, проба Рівалта та біохімічні дослідження.

2. Отримані результати досліджень дипломної роботи можуть бути використані:

- для клінічної діагностики патології органів у котів за ІП;
- в навчальному процесі під час читання лекцій і проведенні лабораторних занять з відповідних розділів спеціальної епізоотології.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Апатенко В. М. Вирусные инфекции сельскохозяйственных животных. Харьков : РВВ ХГЗВА, 2003. С. 122–125.
2. Белоусова Р. В., Преображенская Э. А., Третьякова И. В. Ветеринарная вирусология. Москва : Колос, 2007. 424 с.
3. Б'ятець В., Новіцька О. В. Діагностика хвороб м'ясоїдних, що проявляються розладами шлунково-кишкового тракту. *Здобутки студентської молоді у вирішенні науково-практичних питань ветеринарної медицини* : матеріали II (69) міжнар. студ. наук.-практ. конф. Київ, 2015. С. 232–233.
4. Вахрушев Я. М., Шкатова Е. Ю. Лабораторные методы диагностики. Ростов-на-Дону : Феникс, 2007. 96 с.
5. Вербицкий П. І., Бусол В. О., Достоевський П. П. Довідник лікаря ветеринарної медицини. Київ : Урожай, 2004. 1280 с.
6. Ветеринарна клінічна біохімія / Левченко В. І. та ін. ; за ред. В. І. Левченка, В. Л. Галяса. Біла Церква, 2002. 400 с.
7. Вингфилд В. Е. Секреты неотложной ветеринарной помощи ; пер. с англ. ; под ред. Н. И. Новикова, В. В. Костикова. Санкт-Петербург : Невский диалект, 2000. С. 422–428.
8. Влізло В. В., Слівінська Л. Г., Максимович І. А., Леньо М. І., Галяс В. Л. Лабораторна діагностика у ветеринарній медицині : довідник. Львів : Афіша, 2014. 152 с.
9. Герасимов В. В. Применение ИФА для диагностики инфекционных болезней мелких домашних животных. Мат. междунар. науч. конф. Казань, 2000. С. 159–160.
10. Гильмутдинов Р. Я., Иванов А. В., Панин А. Н. Инфекционный перитонит кошек. Инфекционные болезни экзотических и диких животных. Москва.: Колос, 2010. С. 105–106.

11. Довідник ветеринарних препаратів / І. Я. Коцюмбас та ін. Львів : ТзОВ ВФ Афіша, 2013. 1596 с.
12. Дуда О. К., Коцюбайло Л. П. Коронавірусні інфекції: загроза з Близького Сходу, спричинена MERS-CoV? *Здоров'я України*. 2015. № 17 (366). С. 57–58.
13. Дукур И.И. Иодно-агглютинационный тест - неспецифический метод диагностики алеутской болезни норок. *Ветеринария в звероводстве*. - 2001. №4. С.6-10.
14. Инфекционные болезни животных / под ред. А. А. Кудряшова, А. В. Святковского. Санкт-Петербург : Лань, 2007. 608 с.
15. Конопатов Ю. В., Рудаков В. В. Биохимические показатели кошек и собак. Санкт-Петербург, 2002. 50 с.
16. Корнюшин В. В., Малишко Е. І., Малега О. М. Свійські собаки і коти як резервенти природно вогнищевих і зоонозних гельмінтозів у сучасних умовах України. *Ветеринарна медицина*. 2013. № 97. С. 383–387.
17. Крылов А.Н. Биологические свойства возбудителя калицивирусной инфекции кошек и разработка метода диагностики болезни: автореф. дис. на соискание уч. степени канд. биол. наук: спец. 03.00.06 «Вирусология» / А.Н. Крылов. Москва, 2000. 115 с.
18. Лечебное питание в гастроэнтерологии / под ред. В. Б. Гриневича. Петрозаводск, 2003. 140 с.
19. Локес П. І., Локес-Крупка Т. П. Диференційна діагностика хвороб печінки у свійських собак і котів. *Вісник ПДАА. Сер. Ветеринарна медицина*. 2014. № 1. С. 58–61.
20. Медова Е. В., Мамлеева Д. А., Пивоваренко Е. А. Домашние плотоядные как популяции эпидемического/эпизоотического риска на урбанизированных территориях. *Ветеринарная патология*. 2005. № 4. С. 134–137.

21.Панин А.Н., Уласов В.И, Рахманина М.М., Элизбарашвили З.И, Кокорина Е.Г. Проблемы защиты здоровья домашних кошек. *Вестник Российской академии естественных наук*. 2009. Т.9. №3. С. 85-90.

22.Полімеразна ланцюгова реакція у практиці ветеринарної медицини: наук.-метод. посібник / під ред. Б. Т. Стегнія та А. П. Геріловіча. Харків : ННЦ ІЕКВМ, 2006. 110 с.

23.Радзиховский Н. Л., Никитин О. А. Заразные болезни собак и кошек в городе Житомир. *Инфекционные болезни животных и антимикробные средства* : междунар. науч.-прак. конф. Саратов, 2016. С. 183–186.

24.Рахманина М.М., Уласов В.И. Противоэпизоотические мероприятия в питомниках кошек, неблагополучных по калицивирусу. *Ветеринарная практика*. 2001. №2. С. 32–40.

25.Рахманина Н. А. Клинико-эпизоотологические особенности и диагностика инфекционного перитонита кошек : автореф. дис. ... канд. вет. наук. : 16.00.03. Москва, 2007. 25 с.

26.Рахманина Н.А., Ольшанская А.А., Уласов В.И. Некоторые эпизоотологические особенности инфекционного перитонита кошек. Материалы международной научно-практической конференции: *Актуальные проблемы инфекционной патологии и иммунологии животных*.. 16-17 мая 2006. Москва. С. 100-102.

27.Самуйленко А. Я., Кузнецов Д. П., Кузнецова С. В. Иммуноферментный анализ в ветеринарной медицине. *Ветеринария*. 2001. № 12. С. 20–23.

28.Симпсон Дж., Элс У. Родерик Болезни пищеварительной системы собак и кошек / под ред. В. В. Гриценко ; пер. с англ. Г. Н. Пимочкиной. Москва : Аквариум Бук , 2003. 496 с.

29.Смирнов Т., Стенина С. Инфекционный перитонит (FIP, FIPV). *Друг*. 2000. № 3–4. С. 10–16.

30.Справочник по болезням домашних и экзотических животных / С. С. Липницкий и др. Минск : Ураджай. 1996. 447 с.

31. Старченков С. В. Заразные болезни собак и кошек. Санкт-Петербург : СПС, 2001. 368 с.
32. Стекольников А. А. Кормление и болезни собак и кошек : справочник. Санкт-Петербург : Лань, 2005. 608 с.
33. Сулимов А.А. Вирусные болезни кошек. Москва. 2004. 345 с.
34. Сятковская О. Инфекционный перитонит кошек. *Ветеринарная практика*. 2012. № 2. С. 16–21.
35. Терехова Ю.О, Цибезов В.В, Рахманина Н.А., Верховский О.А.. Метод иммуноблоттинга для выявления антител к коронавирусу при диагностике инфекционного перитонита кошек. *Российский ветеринарный журнал*. 2012. №4. С. 26-28.
36. Терехова Ю.О., Цибезов В.В., Рахманина М.М, Элисбарашвили Э.И., Рахманина Н.А., Верховский О. А. Иммуноферментный метод выявления антител к коронавирусу для диагностики инфекционного перитонита кошек (ИПК). *Российский ветеринарный журнал*. 2012. №2. С. 24-28.
37. Тилли Л., Смит Ф. мл. Болезни кошек и собак / пер. с англ. Е. П. Копенкин ; под ред. Е. П. Копенкина. Москва : ГЭОТАР-Медиа, 2010. 838 с.
38. Уиллард Майкл Д. Лабораторная диагностика в клинике мелких домашних животных / под. ред. В. В Макарова ; пер. с англ. Л. И. Евлевой, Г. Н. Пимочкиной, Е. В. Свиридовой. Москва : Аквариум бук, 2004. 432 с.
39. Чандлер Э.А., Гаскелл К.Дж., Гаскелл Р.М. Болезни кошек. Москва. Аквариум лтд. 2002. С.480-487.
40. Яцынская С. Б. Экспресс-диагностика вирусных болезней кошек и собак *Ветеринария*. 2004. № 5. С. 25–29.
41. Ящук О. В., Черевач Н. В., Вінніков А. І. Моніторинг розповсюдження вірусів серед домашніх котів і собак у м. Дніпропетровськ. *Вісник ДНУ. Серія Біологія, медицина*. 2014. № 5 (1). С. 23–27.

42. Addie D.D., Dennis J.M., Toth S. Long-term impact on a closed household of pet cats of natural infection with feline coronavirus, feline leukaemia virus and feline immunodeficiency virus. *Vet. Rec.*-2000. 146. P.419-424.

43. Addie D.D., Jarrett O. Use of a reverse-transcriptase polymerase chain reaction for monitoring the shedding of feline coronavirus by healthy cats. *Vet. Rec.* 2001. 148. P.649-653.

44. Addie D.D., Kennedy L.J., Ryvar R. et al. Feline leucocyte antigen class II polymorphism and susceptibility to feline infectious peritonitis. *Feline Med. Surg.* 2004. 6. P.59-62.

45. Addie D.D., Green C.E. Feline coronavirus infections. In «*Infectious diseases of the dog and cat*». 2012. Vol. 4. P. 92-108.

46. Andrew S.E. Feline infectious peritonitis. *Vet. Clin. N. Am Small Anim. Pract.* 2000. Vol. 30. P.987-1000.

47. Benetka V., Kubber-Heiss A., Kolodziejek J. Prevalence of feline Coronavirus types I and II in cats with histopathologically verified feline infectious peritonitis. *Vet. Microbiol.* 2004. Vol. 99. P.31-42.

48. Kipar A, Meli M.L., Baptiste K.E. Sites of feline coronaviral persistence in healthy cats. *J Gen Virol.* 2010. Vol. 91. P 1698-1707.

49. Poulet H., Brunet S., Soulier M. Comparison between acute oral (respiratory) and chronic stomatitis (gingivitis) isolates of feline calicivirus: pathogenicity, antigenic profile and crossneutralization studies. *Arch Virol.* 2000. Vol. 145(2). P. 243–261.

50. Rice C.C., Kruger J.M., Venta P.J. Genetic characterization of 2 novel feline caliciviruses isolated from cats with idiopathic lower urinary tract disease. *Veterinari Internal Medicine.* 2002. Vol. 16. P. 293–302.

51. Takano T., Kawakami C., Yamada Sh., Satoh R., Hohdatsu T. Antibody-dependent enhancement occurs upon re-infection with the identical serotype virus in feline infectious peritonitis virus infection. *J. Vet. Med. Sci.* 2008. Vol. 70 (12). P. 1315-1321.